

ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobkyne: **A.**, bytom H., zast.: *JUDr. D.*, ustanovenou advokátkou so sídlom P., proti žalovanému: **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, pracovisko Košice**, Zádielska č. 2, Košice, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 07.10.2009 č. k. 7S 97/2008-62, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 07. októbra 2009 č. k. 7S 97/2008-62 **p o t v r d z u j e .**

Žalobkyni právo na náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Rozhodnutím č.: 2008/00831-01 zo dňa 25.08.2008 žalovaný ako odvolací správny orgán postupom podľa § 9 ods. 1 a 2, § 27 ods. 1 a 3 zákona č. 599/2003 Z.z. o pomoci

v hmotnej núdzi a o zmene (ďalej na účely tohto rozsudku len „zák. č. 599/2003 Z.z.“) potvrdil odvolaním napadnuté rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Trebišove č.: W06/06501/85 Dobráns zo dňa 17.06.2008, ktorým bolo rozhodnuté o povinnosti žalobkyne vrátiť dávku a príspevky v hmotnej núdzi priznané jej preddavkovo za obdobie od 01.08.2006 do 31.12.2007 vo výške 113 720.- Sk, a samotné odvolanie žalobkyne odmietol.

Svoje rozhodnutie žalovaný odôvodnil, že žalobkyňa spolu s rodinou bola v zmysle § 27 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. riešená preddavkovou dávkou a príspevkami v hmotnej núdzi v sume 6.500,- Sk (neskôr 7.230,- Sk) mesačne od 01.08.2006, z dôvodu prebiehajúceho konania na súde o úpravu rodičovských práv a povinností a návrhu o určenie manželského výživného na Okresnom súde v Trebišove.

*Podľa § 27 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. v znení platnom v čase vydania prvostupňového rozhodnutia (25.08.2008) dávka a príspevky s výnimkou aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 9 a 10 a dávky podľa § 10 ods. 7 sa môžu priznať preddavkovo, ak sa začalo konanie o peňažnom príspevku za opatrovanie, poskytnutie náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, dávky nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti alebo opakovanej štátnej sociálnej dávky, konanie o určenie otcovstva, **konanie o výživnom**, konanie o náhradnom výživnom alebo konanie o nárokoch z pracovného pomeru alebo z obdobného pracovného vzťahu, alebo zo služobného pomeru vrátane mzdových nárokov.*

Prvostupňový správny orgán dňa 01.02.2008 zistil, že žalobkyňa dňa 21.01.2008 vzala späť svoj návrh o určenie manželského výživného podaného na Okresnom súde v Trebišove, z toho dôvodu a s prihliadnutím na ust. § 9 ods. 1 a 2 zák. č. 599/2003 Z.z. dávka a príspevky v hmotnej núdzi boli rozhodnutím tohto orgánu odňaté a ich výplata zastavená s účinnosťou od 01.01.2008.

Podľa § 9 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. v hore cit. znení platí, že ak si občan v hmotnej núdzi a fyzické osoby, ktoré sa s občanom v hmotnej núdzi spoločne posudzujú, neuplatnia svoje zákonné nároky, ktorými si môžu zabezpečiť základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, nepovažujú sa za občanov v hmotnej núdzi.

*Podľa § 9 ods. 2 zák. č. 599/2003 Z.z. v hore cit. znení zákonnými nárokmi podľa odseku 1, ktorých uplatnením je možné zabezpečiť si základné životné podmienky a pomôcť si v hmotnej núdzi, sú **výživné** podľa osobitného predpisu, náhradné výživné podľa osobitného predpisu, náhrada príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca podľa osobitného predpisu, dávky nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti podľa osobitného predpisu, nároky z pracovnoprávných vzťahov, dávky výsluhového zabezpečenia a opakované štátne sociálne dávky podľa osobitných predpisov, okrem prídavku na dieťa.*

Žalovaný na základe uvedených ustanovení dospel k záveru, že žalobkyňa sa v zmysle § 9 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. sa nepovažuje za občana v hmotnej núdzi, nakoľko dňa 21.01.2008 svoj návrh na určenie manželského výživného vzala späť.

II.

Proti tomuto rozhodnutiu žalobkyňa podala na Krajský súd v Banskej Bystrici včas žalobu že zo dňa 09.06.2004.

Krajský súd ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie žalovanej s poukazom na ust. § 247 a nasl. O.s.p., oboznámil sa s obsahom administratívneho spisu a zistil, že žaloba nebola dôvodná.

Svoje rozhodnutie s odkazom na ust. § 9 ods. 1 a 2, § 29 ods. 5 a § 27 ods. 3 zák. č. 599/2003 Z.z. odôvodnil tým, že žalobkyňa požiadala na Okresnom súde Trebišov o manželské výživné dňa 23.08.2006. Orgán žalovaného v Trebišove túto žiadosť prijal dňa 28.08.2006. Uznesením Okresného súdu Trebišov sp. zn. 2C 69/2007 zo dňa 24.01.2008 bolo konanie v tejto veci zastavené, keďže žalobkyňa tento návrh vzala späť dňa 21.01.2008.

Žalobné námietky, ktoré sa týkajú obdobia od 1.1.2008 krajský súd neakceptoval, pretože rozhodnutie žalovaného sa vzťahovalo len na obdobie od 01.08.2006 do 31.12.2007.

III.

Vo včas podanom odvolaní zo dňa 16.11.2009 (č. 1. 66) proti rozsudku prvostupňového súdu žalobkyňa prostredníctvom svojej právnej zástupkyne navrhla napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, a to z nasledujúcich dôvodov.

Predovšetkým žalobkyňa zdôraznila v svojom odvolaní tú skutočnosť, že až dňom 21.01.2008 prestala spĺňať podmienku, ktorá je upravená v ust. § 2 zák. č. 599/2003 Z.z. Potom správny orgán, ak postupoval pri odňatí dávky a jej spätného vrátenia od dátumu jej poskytnutia postupoval v rozpore s § 27 ods. 3 zák. č. 599/2003 Z.z., pretože dostatočne neskúmal, či žalobkyňa do 21.01.2008 spĺňala podmienku pre jej priznanie a zúčtovanie v celosti alebo len čiastočne.

Podľa žalobkyne účtovanie preddavkov vyplatených je možné iba do budúcnosti a nie spätne. Do času, keď žalobkyňa spĺňala zákonnú podmienku pre priznanie dávky v hmotnej núdzi, nie je možné jej odňať už vyplatené dávky.

Ďalej žalobkyňa konštatovala, že správny orgán okrem iného muselo byť zrejmé, že aj keby bol súdny spor o manželské výživné ukončený, jeho výsledok by bol pre žalobkyňu negatívny.

Záverom žalobkyňa navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie a vec vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný v svojom vyjadrení (č. 1. 69) zo dňa 30.11.2009 vyslovil názor, že postup správneho orgánu bol v súlade s ustanovením § 2, § 9 ods. 1 a 2, § 27 ods. 1 a 3, § 29 ods. 5 zák. č. 599/2003 Z.z.

Z uvedených dôvodov žalovaný žiadal podané odvolanie zamietnuť.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku len „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250j ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok je vo výroku vecne správny, a preto ho po preskúmaní dôležitosti odvolacích dôvodov postupom uvedeným v § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

Po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu Najvyšší súd s prihliadnutím na ust. § 219 ods. 2 v spoj. s § 372p ods. 1 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v celom rozsahu a aby nadbytočne neopakoval fakty pre účastníkov známe z prejednávanej veci spolu s právnymi závermi krajského súdu, sa Najvyšší súd v svojom odôvodnení iba obmedzil na doplnenie niektorých detailov k právnym záverom krajského súdu týkajúcich sa nutnosti vrátiť preddavkovo vyplatenú dávku a príspevky v hmotnej núdzi.

Žalobkyňa predovšetkým spochybňovala právny záver krajského súdu, pretože podľa jej mienky dostatočne neskúmal, či žalobkyňa do 21.01.2008 splňala podmienku pre jej priznanie a zúčtovanie v celosti alebo len čiastočne, a tým postupoval v rozpore s § 27 ods. 3 zák. č. 599/2003 Z.z.

Podľa § 27 ods. 3 zák. č. 599/2003 Z.z. v hore uvedenom znení po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia vydaného v konaní podľa odseku 1 úrad alebo obec **rozhodne** o dávke a príspevkoch, pričom zohľadní výšku peňažného príspevku za opatrovanie, priznanej náhrady príjmu pri dočasnej pracovnej neschopnosti zamestnanca, dávky nemocenského poistenia, dôchodkového poistenia, úrazového poistenia, garančného poistenia a poistenia v nezamestnanosti alebo opakovanej štátnej sociálnej dávky, výšku výživného, výšku náhradného výživného, výšku mzdových nárokov alebo výšku ďalších nárokov z pracovného pomeru alebo z obdobného pracovného vzťahu, alebo zo služobného pomeru. Úrad alebo obec zároveň rozhodne o doplatení dávky a príspevkov alebo o ich vrátení.

Podľa § 27 ods. 1 zák. č. 599/2003 Z.z. v hore uvedenom znení dávka a príspevky s výnimkou aktivačného príspevku podľa § 12 ods. 9 a 10 a dávky podľa § 10 ods. 7 sa môžu priznať preddavkovo, ak sa okrem iného začalo **konanie o výživnom.**

Z hore uvedených ustanovení vyplýva, že je možné podmieneným spôsobom poskytnúť jednotlivcovi dávky a príspevky (tento záver najmä podporuje formulácia „preddavkovo“) počas trvania konania pred orgánom štátnej moci a na základe výsledku tohto konania preveriť splnenie zákonnej podmienky, či uchádzačovi skutočne stav hmotnej núdze vznikol. V prejednávanej veci je touto zákonnou podmienkou využitie možnosti „*uplatniť si svoje zákonné nároky (§ 9)*“ formou začatia konania. Avšak zákon nešpecifikuje, že ak takéto konanie skončí neúspechom uchádzača, tak tento negatívny výsledok bude prenesený na jeho ťarchu ako neúspešného žiadateľa o dávku alebo príspevok. Zákon teda nepožaduje efektívny výsledok, ale zdôrazňuje efektívnu cestu k dosiahnutiu možného výsledku, inak povedané u žiadateľa zdôrazňuje iba nutnosť si uplatniť zákonný nárok, ak existuje.

Za tejto situácie sa potom Najvyšší súd nemôže stotožniť s názorom žalobkyne, že správne orgánu okrem iného muselo byť zrejmé, že aj keby bol súdny spor o manželské výživné ukončený, jeho výsledok by bol pre žalobkyňu negatívny.

Takisto sa Najvyšší súd nemôže stotožniť so všeobecne sformulovaným názorom žalobkyne, že zúčtovanie preddavkov už vyplatených je možné zrealizovať iba do budúcnosti a nie spätne. Z § 27 ods. 3 veta posledná zák. č. 599/2003 Z.z., tzn. „*Úrad alebo obec zároveň*

rozhodne o doplatení dávky a príspevkov alebo o ich vrátení.“ jednoznačne vyplýva, že zúčtovanie dávky alebo príspevku v hmotnej núdzi sa vykonáva následne, tzn. po vydaní rozhodnutia o preddavkoch podľa odseku 1 so spätným zúčtovaním doteraz vyplatenej konkrétnej dávky alebo príspevku.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností ako aj po vyhodnotení námietok žalobkyne Najvyšší súd s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

O trovách odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého iba úspešná žalobkyňa má právo na náhradu trov tohto konania.

Otázku platenia trov právneho zastúpenia štátom ustanovenej advokátky bude riešiť ten súd, ktorý ju do konania ustanovil (č. 1. 55 súdneho spisu).

Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 3 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava povinnosti vysporiadať dávky a príspevky v hmotnej núdzi je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávanie nariadiť.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu **nie je** prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).

V Bratislave 18. mája 2010

Ing. JUDr. Miroslav Gavalec, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia:
Ľubica Kavivanovová